

*Лозо Олена В'ячеславівна,
аспірантка кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЛАНДШАФТІВ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Актуальність теми обумовлена тим, що в Україні правовий режим ландшафтів ще не отримав необхідного законодавчого розвитку. Належна регламентація використання та охорони ландшафтів в рамках екологічного підходу неможлива без попереднього теоретичного аналізу правовою наукою категорії ландшафт, з'ясування генезису цього поняття, розкриття його змісту тощо. Слово «ландшафт» – німецького походження і має дві складові – «land - чітко визначена ділянка земної поверхні, «schaft» має значення взаємозв'язку, взаємозалежності. Тобто, впорядкування об'єкту як процес (природний і людський). Отже, сумація вихідних значень слів могла б бути такою: ландшафт – чітко визначена ділянка земної поверхні (територія) з упорядкованими на ній елементами. Впорядкування може мати як природний, так і антропогенний характер. Згідно з Європейською ландшафтною конвенцією від 20.10.2000 р. (ратифікована Україною 07.09.2005 р.) «ландшафт означає територію, як її сприймають люди, характер якої є результатом дії та взаємодії природних та/або людських факторів».

Спроби з'ясувати значення ландшафту в системі правового регулювання екологічних відносин, розкрити його правову природу мали місце, зокрема, у роботах Андрейцева В. І., Бриньке І. А., Єрмоленка В. М., Каракаша І. І., Кулініча П. Ф., Мірошніченко А. М., Мунтяна В. Л., Носіка В. В., Ріпенко А. І. та деяких інших вчених.

Проте, сутність ландшафту як ключової категорії екологічного права залишається в українській юридичній літературі досі недослідженою. Пояснюється це тим, що в Україні лише започатковується формування нової юридичної моделі регулювання ландшафтів з урахуванням сучасних тенденцій та перспектив правового розвитку, а саме: застосування комплексного підходу до вибору правових форм, норм, методів, принципів регулювання правового режиму ландшафтів з урахуванням сучасних процесів адаптації екологічного законодавства до

правової системи Європейського Союзу щодо використання й охорони навколишнього середовища.

Регламентация правового режиму ландшафтів вимагає розв'язання наступних проблем: 1) розробка правових підходів, що пов'язують відокремлені аспекти економічного розвитку з охороною навколишнього середовища та культурної спадщини й землекористування; 2) планування, створення і розширення правової бази за рахунок включення в неї правового захисту та управління ландшафтами. Важливу роль в цьому процесі відіграє взаємодія юристів та екологів; 3) визначення відповідного рівня для вирішення питань, що стосуються правової регламентації ландшафтів. Грамотний розподіл завдань на міжнародному, національному та місцевому рівнях.

Ландшафтне планування в Європейському Союзі значною мірою покликано сприяти вирішенню цих завдань. Його великий і багатогранний досвід може і повинен збагачувати розробку правових систем територіального планування різних рівнів у всіх країнах.

У Європейському Союзі співпраця країн, що входять до нього в сферах охорони природи і навколишнього середовища, а також територіального планування, повільно, але неухильно набуває все більшого значення з наступних причин: 1) політика ЄС все більше впливає на екологічні аспекти територіального розвитку; 2) європейські стандарти навколишнього середовища повинні ґрунтуватися на єдиних принципах, щоб виключати "екологічний демпінг" і забезпечувати довготривалі гарантії інвестицій в економіку; 3) охорона природи і навколишнього середовища стає ефективною, якщо вона здійснюється в масштабі всього континенту і набуває транскордонного характеру; 4) приписи ландшафтного планування, завдяки загальноєвропейському застосуванню, отримують політичну важливість.

Національні системи планування и правової регламентації режиму ландшафтів повинні розвиватися з урахуванням цих обставин. Так, в Іспанії та Португалії майже все природоохоронне право ґрунтується на європейських стандартах, в Данії – лише наполовину. Вже зараз європейські правові приписи (так звані "правові лінії") реалізуються в країнах, які мають намір вступити до Європейського Союзу.

Нашій державі, як важливому політичному і економічному партнеру європейських країн, необхідно приймати міжнародні природоохоронні стандарти та системи планування. Безсумнівно, як рамкові характеристики, так і окремі тенденції та позитивні

результати ландшафтного планування ЄС можуть бути корисними для регламентації правового режиму ландшафтів і в Україні.

Саме цьому сприяє розробка Закону України «Про ландшафти», норми якого повинні включати: 1) законодавче визначення і класифікацію ландшафтів, що охороняються; 2) права і обов'язки суб'єктів права по збереженню, відновленню і поліпшенню ландшафтів і дотриманням вимог охорони; 3) правові форми використання та охорони ландшафтів; 4) юридичну відповідальність за порушення режиму ландшафтів. Правовим підґрунтям для розроблення законопроекту мають виступити закони «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про охорону культурної спадщини», «Про ратифікацію Європейської ландшафтно-ї конвенції», Земельний, Водний, Лісовий кодекси України, інші акти законодавства України, а також відповідні міжнародні договори, стороною яких є Україна.

***Боровицька Анастасія Геннадіївна,
аспірантка кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»***

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ І ЙОГО ГАРМОНІЗАЦІЯ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

Нові ринкові умови організації суспільних відносин в Україні зумовлюють необхідність адаптації до них окремих інститутів, зокрема державного водного кадастру України. Оскільки Україна взяла курс на впровадження у правову систему міжнародно визнаної концепції сталого розвитку, а також всебічне розгортання процесу партнерства нашої держави з Європейським Союзом, це вимагає наближення українського законодавства до законодавства ЄС.

У результаті інтенсивного використання людом водних ресурсів відбуваються значні кількісні і якісні зміни в гідросфері. Кількісні зміни полягають у тому, що в певних районах змінюється кількість води, придатної для господарських потреб, водний баланс, режим річок тощо. Якісні зміни зумовлені тим, що більшість річок і озер є не лише джерелом водопостачання, а й тими